

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016-2020 z perspektívy cestovného ruchu

Politika cestovného ruchu sa v aktuálnom programovom období zameriava na zvyšovanie počtu turistov a dĺžky ich pobytu na Slovensku.

Tento cieľ sa má dosiahnuť za pomoci efektívneho destinačného manažmentu prostredníctvom oblastných organizácií cestovného ruchu a aktívnej marketingovej prezentácie krajiny. Hlavná činnosť oblastných organizácií cestovného ruchu (ďalej len „OCR“) sa podporuje dotáciami v súlade s § 29 ods. 10 zákona 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ktorý ustanovuje deväť oprávnených aktivít, na ktoré môžu byť využité finančné prostriedky z dotačného mechanizmu.

Kúpeľníctvo

Vláda SR si uvedomuje význam kúpeľníctva pre národné hospodárstvo aj prosperitu občanov. Vyznačuje sa najvyššou priemernou dĺžkou pobytu (čo automaticky znamená vyššie príjmy), má celoročný charakter, vzhľadom na vysokú náročnosť na pracovné sily je významným zdrojom zamestnanosti a príjmov komunálneho, štátneho i súkromného sektora. Vláda SR preto mieni intenzívnejšie podporovať rozvoj kúpeľníctva a zväzi možnosť zavedenia daňových zvýhodnení a osobitných stimulov pre jeho rozvoj. Podpora kúpeľného CR je daná tiež v dotačnom mechanizme metodikou výpočtu výšky dotácie, ktorá sa odvíja od počtu prenocovaní evidovaných v predošlom roku. Započítateľným prenocovaním sa rozumie prenocovanie v členskej obci OCR a vyberá daň za ubytovanie v minimálnej hodnote 0,30 eur/noc na jedného ubytovaného návštevníka. Výpočet výšky dotácie vychádza z bodového systému, ktorý vyčísluje počet bodov OCR na základe započítateľných prenocovaní a peňažná hodnota bodu sa stanoví ako podiel finančných prostriedkov pridelených štátnym rozpočtom SR na príslušný rozpočtový rok pre CR a počtu započítateľných prenocovaní. Kúpeľný CR sa vyznačuje najvyšším počtom prenocovaní spomedzi všetkých produktových skupín CR. Štandardná dĺžka kúpeľného pobytu je 21 dní, pri niektorých indikáciách 28 dní. Pre porovnanie, súhrnná štatistika ubytovacích zariadení CR hovorí v prípade domácej klientely o priemernom počte prenocovaní 3 noci, zahraniční hostia sa zdržia v priemere 2,5 noci. Podiel kúpeľných zariadení CR na celkových výkonoch ubytovacej štatistiky na Slovensku v roku 2016 dosiahol 19,4%. Pri počte ubytovacích zariadení kúpeľného CR v roku bolo vykázanych 2 741 550 prenocovaní. V rámci počtu zariadení, ktoré tento objem generovali, ide v priemere o 34 269 prenocovaní za rok na jedno ubytovacie zariadenie CR kúpeľného charakteru. Pri ostatných ubytovacích zariadeniach pripadá ročný objem na jedno ubytovacie zariadenie CR v priemere 3 434 prenocovaní. Jedno kúpeľné ubytovacie zariadenie vygeneruje 10-násobne viac prenocovaní, čo pri čerpaní dotácií výrazne zvýhodňuje oblasti orientované na kúpeľný, zdravotný a liečebný CR.

Prezentácia Slovenska v zahraničí

Je v záujme vlády SR, aby Slovensko na medzinárodnom trhu CR bolo ako turistická destinácia jasne vyprofilované, s jasne identifikovanými kľúčovými partnermi a cieľovými skupinami. Tvorba pozitívneho imidžu je zdĺhavý a komplikovaný proces, ale imidž krajiny je zároveň jeho konkurenčnou schopnosťou, pričom dôležitú úlohu zohráva kultúrna a verejná diplomacia. Zastrešujúca marketingová značka Slovenska slúži na odlišenie krajiny

v globálnom konkurenčnom prostredí. Jedným z cieľov národného „brandingu“ je podporiť pozitívne vnímanie Slovenska v zahraničí aj v snahe zaujať turistov. Slovensko sa od 28. apríla 2016, kedy bol predstavený na tlačovej konferencii na pôde MZVaEZ SR prezentuje pod sloganom *Good idea, Slovakia! Dobrý nápad, Slovensko!* Logotypu a sloganu predchádzalo niekoľkoročný proces hľadania identifikačnej značky, počas ktorého prebehli konzultácie s expertmi i širokou verejnosťou. Značka má predstaviť modernú krajinu, ktorá súčasne ctí tradície a zároveň šikovne zužitkuje vynálezy a nápady v globálnom prostredí. V oblasti prezentácie Slovenska ako destinácie CR sa vychádza z marketingovej stratégie SACR na roky 2014-2020. V roku 2018 sekcia cestovného ruchu zrealizovala 26 medzinárodných veľtrhov a výstav. Ako podporné marketingové aktivity spojené s prezentáciou ponuky produktov CR sa v roku 2018 využilo 27 infociest a poznávacích študijných ciest pre zástupcov cestovných kancelárií a médií prioritne z hlavných zdrojových trhov. Zároveň bola SR aktívne propagovaná prostredníctvom národnej stránky slovakia.travel.

Vzťahy v rámci EÚ

Zdrojovými trhmi aktívneho zahraničného CR sú susedné štáty Poľsko, Maďarsko, Rakúsko s dominanciou Českej republiky. Vláda SR nadväzuje na nadštandardné vzťahy s Českou republikou a naďalej chce rozvíjať partnerstvo v rámci Vyšehradskej štvorky a využívať ho na pragmatickú koordináciu pozícií krajín V4 v rámci EÚ s cieľom presadzovať záujmy SR. Ambíciou sú aj intenzívnejšie bilaterálne vzťahy s jednotlivými členskými krajinami únie, a osobitne posilnenie partnerstva s Nemeckom, ktoré je strategicky významným politickým a ekonomickým partnerom SR a krajinou s vysokým trhovým potenciálom.

Multilaterálne vzťahy

Vláda podporuje kandidatúry Slovenskej republiky a jej odborníkov na pozície v štruktúrach OSN a ďalších medzinárodných organizáciách, čo znamená príležitosť na to, aby sa na Slovensku konali významné podujatia CR. V rámci členstva vo Výbore OECD pre cestovný ruch sekcia cestovného ruchu predkladá priority do programu práce výboru a má prístup k monitorovaniu politik CR, meraniam jeho výkonnosti a publikácii OECD o trendoch a politikách cestovného ruchu. Sekcia cestovného ruchu členstvom v medzinárodných a medzištátnych organizáciách a združeníach CR aktívne prispieva k presadzovaniu Slovenska ako destinácie CR v globálnom konkurenčnom prostredí a podporuje cezhraničnú, zahraničnú a medzinárodnú spoluprácu v CR v oblasti multilaterálnych vzťahov, zabezpečuje aktivity v regionálnej komisii UNWTO pre Európu (CEU) a vo výkonnom výbore (EC), predkladá priority do programu práce a štatistických informácií do publikácií UNWTO s ročnou periodicitou, rozhoduje o otázkach stratégie CR v rámci štruktúr OSN. MDV SR v súčinnosti s Európskou komisiou v rámci predsedníctva SR v Rade EÚ organizovali 11. októbra 2016 v Bratislave 15. ročník najvýznamnejšieho európskeho podujatia CR v rámci EÚ Európske fórum cestovného ruchu (ETC), na ktorom sa z 28 európskych krajín zúčastnilo 170 hostí z verejného i súkromného sektora, ministerstiev členských a kandidátskych krajín EÚ zodpovedných za CR, medzinárodných organizácií, európskych asociácií cestovného ruchu, slovenských profesijných zväzov cestovného ruchu zastupujúcich podnikateľské subjekty cestovného ruchu na Slovensku a pod. Ústrednými témami panelových diskusií boli (1) Podnikateľské prostredie pre konkurencieschopnosť v cestovnom ruchu EÚ – zdanenie, (2) Kolaboratívna ekonomika v sektore CR a (3) Digitálna transformácia v sektore CR. Delegáti diskutovali aj o trendoch a výzvach v oblasti CR, akými sú predovšetkým faktor bezpečnosti turistických destinácií v kontexte migračnej krízy a propagácia Európy ako globálnej turistickej destinácie ponúkajúcej široké ponukové spektrum a vysokú kvalitu služieb smerom

k vzdialeným trhom, predovšetkým s ohľadom na perspektívny čínsky trh. Toto podujatie bolo aj vhodnou príležitosťou na lepšie zviditeľnenie a prezentáciu Slovenska, keďže viacerí účastníci fóra navštívili Slovensko a jeho hlavné mesto po prvýkrát.

Bezpečnostná politika

Faktor bezpečnosti je pre turistov v súčasnosti jedným z najdôležitejších rozhodovacích kritérií. Vzhľadom na bezpečnostné turbulencie vo svete sa prioritnou úlohou v propagácii slovenského CR preto stáva prezentácia Slovenska ako bezpečnej krajiny, kde turistom nehrozí žiadne riziko. Je potrebné intenzívne popracovať na zlepšení vnímania Slovenska ako bezpečnej destinácie. V prípade zahraničných turistov je situácia sťažená nižšou znalosťou destinácie, čo sa negatívne odráža aj na vnímaní jej bezpečnosti. Na medzinárodnej rovine vláda SR obhajuje bezpečnostné záujmy Slovenska členstvom v NATO a spoločnou bezpečnostnou a obrannou politikou EÚ. V rámci Európskeho programu v oblasti bezpečnosti na roky 2015-2020 sa kladie dôraz najmä na terorizmus a nelegálnu migráciu. Podľa rebríčka *Global Terrorism Index* z novembra 2017, v ktorom Inštitút pre ekonomiku a mier (IEP) hodnotí mieru ohrozenia teroristickými útokmi, je Slovenská republika v porovnaní so susediacimi štátmi najbezpečnejšia - zo 163 hodnotených krajín zaujala 122. miesto, čím predbehla susedné Poľsko o celých 12 priečok. Maďarsko je na 98. pozícii, Rakúsku patrí 89. priečka a Česká republika je so svojím 83. miestom najmenej bezpečnou krajinou V4.

Vízová politika

Slovenská republika je členom EÚ i súčasťou schengenského priestoru a oblasť krátkodobých víz je harmonizovaná s politikou a legislatívou EÚ. Vláda SR mieni rokovať o rozširovaní dohôd o zastupovaní pri vydávaní víz. Po zrušení vízovej povinnosti pre občanov z Ukrajiny vzhľadom na potenciál ruského trhu a dlhodobý záujem turistov o Slovensko má vláda SR záujem zvýšiť dostupnosť víz pre občanov Ruskej federácie.

Politika odstraňovania rozdielov medzi regiónmi

Pre regióny zasiahnuté zmenami v hospodárstve, regióny spĺňajúce charakteristiku závažne a trvalo znevýhodnených prírodných a demografických podmienok a vidiecke regióny v aktuálnom programovom období vláda SR pripravila organizačno-politické opatrenia orientované na výsledky zabezpečujúce štrukturálne zmeny nápomocné hospodárskemu rastu a zamestnanosti. Zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vláda SR umožnila koncentráciu nástrojov, opatrení a finančných zdrojov na podporu hospodárskeho a sociálneho rozvoja a zamestnanosti v najmenej rozvinutých regiónoch a mieni tiež podľa potreby rozširovať pôsobnosť zákona o podpore najmenej rozvinutých okresov na ďalšie okresy.

Zamestnávanie v sektore turizmu

Zvýšený dopyt po pracovných silách počas hlavnej sezóny naráža na nepriaznivo nastavené pracovno-právne podmienky na strane zamestnávateľov i zamestnancov. Hoci tento problém je jednou z prekážok konkurencieschopnosti DCR, aktuálny zákonník práce túto otázku nerieši. Vláda SR deklaruje úmysel zvyšovať konkurencieschopnosť CR a vytvárať podmienky pre tvorbu pracovných príležitostí v CR hľadaním možností väčšej flexibility v oblasti sezónneho zamestnávania.

Malé a stredné podniky

Malé a stredné podnikanie vláda SR vníma ako základný predpoklad ekonomického rastu a rozvoja regiónov a bude preto systematicky vytvárať optimálne podmienky pre malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) v podobe administratívnych, legislatívnych a stimulačných riešení a znižovania regulačnej záťaže. Nový zákon o podpore malého a stredného podnikania vytvoril rámec pre podporu MSP a prispieva k znižovaniu administratívnej záťaže, k podpore inovácií a internacionalizácii MSP, definuje oblasti a formy poskytovania podpory a umožňuje uplatňovanie európskych zásad rozvoja zakotvených v agende EÚ orientovanej na podporu a rozvoj MSP a v Akčnom pláne pre podnikanie 2020.

Dopravná infraštruktúra

Kvalita a funkčnosť dopravnej infraštruktúry je jedným zo základných predpokladov rozvoja CR v regiónoch, čo obzvlášť platí v najmenej rozvinutých okresoch. Turistické atraktivity, ktoré nie sú dostatočne dostupné, z pohľadu CR ostávajú len encyklopedickou informáciou. Vláda SR mieni podporovať rozvoj moderných a efektívnych spôsobov dopravy. Rozvoj turizmu vo vybraných turisticky atraktívnych lokalitách sa podporuje opatreniami na lepšiu koordináciu železničnej a autobusovej dopravy a prevádzkovateľov stredísk CR na celoročnej a sezónnej báze.

Finančná politika

Vývoj v oblasti daňového zaťaženia bol pre podnikateľov v CR dlhodobo nepriaznivý. Z 29% od roku 2002 klesla sadzba na 25% v roku 2002, v rokoch 2004-2012 bola vo výške 19%, v roku 2013 sa zvýšila na 23%, v roku 2014 klesla na 22% a od 1. januára 2017 vláda SR znížila DPPO na 21% a rozhodla sa tiež zrušiť zdravotné odvody z dividend. Zvyšovanie motivácie platiť dane vláda podporuje každoročným prehodnocovaním možností ďalšieho znižovania, zrušením daňových licencií pre zdaňovacie obdobie počnúc rokom 2018, zvýšením limitov na uplatňovanie paušálnych výdavkov pre živnostníkov a možnosťou rozšírenia osobitných odvodov na ďalšie odvetvia.

Fiškálna politika

Vláda SR v rámci predchádzania kráteniu tržieb zabezpečila novelu zákona, ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov. Novela zákona ukladá niektoré nové povinnosti pre podnikateľov, výrobcov, dovozcov a distribútorov elektronickej registračnej pokladnice ako aj pre servisné organizácie. Nedodržanie povinností upravujúcich účtovníctvo, daňový poriadok a dane môže vyústiť až do zrušenia živnostenského oprávnenia. V spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska vláda SR vytvorí technické predpoklady pre zmenu systému zdaňovania nehnuteľností smerom k určovaniu základu dane podľa hodnotového princípu s cieľom zvýšiť daňovú spravodlivosť a efektívnosť v oblasti miestnych daní.

Politika využívania fondov Európskej únie

Cestovný ruch v programovom období 2014-2020 nepatrí medzi priority EÚ. Absolútne stop dostala podpora komerčných zariadení CR (hotely, penzióny, aquaparky, golfové ihriská,

lyžiarske strediská). Podpora z Európskych štrukturálnych a investičných fondov je nepriama a fondy sú orientované predovšetkým na podporu inovácií v podnikaní, hospodársky rast a zamestnanosť, ľudský kapitál a trvalo udržateľné prírodné zdroje. Štrukturálne fondy upriamujú pozornosť na ciele Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európsku územnú spoluprácu. V záujme naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 orientovaných na inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, budú finančné zdroje z fondov EÚ prioritne využívané na podporu týchto oblastí:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie založené na moderných poznatkoch vedy a výskumu,
- infraštruktúra pre hospodársky rast a tvorbu pracovných miest,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- moderná a profesionálna verejná správa.

Kultúrna politika

Vláda SR prostredníctvom dotačného programu Ministerstva kultúry SR *Obnovme si svoj dom* podporuje ukončenie obnovy a využitie kultúrnych pamiatok na podporu rozvoja CR a kreatívneho priemyslu. Vytvorenie mechanizmu koordinácie dotačných schém v oblasti kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu má napomôcť účinnému a efektívnemu riadeniu zdrojov a primeranému pokrytiu všetkých oblastí kultúry. Prezentáciu slovenskej kultúry a umenia v zahraničí, pri oficiálnych návštevách najvyšších predstaviteľov SR a na medzinárodných fórach vláda SR vníma ako významný nástroj zahraničnej politiky Slovenskej republiky.

Environmentálna politika

Prejavy zmeny klímy ovplyvňujú turistické destinácie, podnikateľov v CR aj turistov, pretože klimatické podmienky sú významným rozhodovacím faktorom turistov pri výbere destinácie. Zmena klímy je pre CR významnou hrozbou, na ktorú musí adekvátne reagovať. V súlade so schválenou „Stratégiou adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“ sekcia cestovného ruchu prispela k vytýčeniu adaptačných opatrení na zníženie rizík vyplývajúcich zo zmeny klímy. Vláda SR sa tiež zaviazala zabezpečiť prehodnotenie zoznamu chránených území, implementáciu programov starostlivosti o chránené územia a dopracuje národnú a medzinárodnú sieť chránených území vrátane siete NATURA 2000.

Rozvoj vidieka

Vidiecky cestovný ruch je jednou z ťažiskových foriem CR na Slovensku a jeho prínos spočíva predovšetkým v rozvoji regiónov s nízkou hustotou obyvateľstva, pre ktoré vytvára možnosť tvorby dôchodku a vytvárania pracovných miest. Na vidieku žije 45,3% celkového počtu obyvateľov SR, pričom prírodnými a kultúrnymi predpokladmi na turistické využitie disponujú takmer všetky obce. Vláda SR má na zreteli zvyšovanie životného štandardu, sociálny a ekonomický rozvoj vidieckych regiónov. Potenciál vidí v cielenej podpore rozvoja malých, rodinných a stredne veľkých podnikov z poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a CR. Pri financovaní projektov na rozvoj vidieka sa využíva Program rozvoja vidieka SR 2014-2020, Operačný program Rybné hospodárstvo SR a schémy financované prostredníctvom priamych platieb.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CR	cestovný ruch
DCR	domáci cestovný ruch
EÚ	Európska únia
MSP	malé a stredné podniky
NATO	<i>North Atlantic Treaty Organization</i> - Organizácia severoatlantickej zmluvy
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NATURA	Sústava chránených území členských krajín EÚ
OCR	organizácia cestovného ruchu
SACR	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
V4	Vyšehradská štvorka